

Legyen a Balaton Európa legbiztonságosabb tava

A kiemelt üdülőhelyeken és azok környezetében lévő természetes vizek a turisztikai vonzerő szempontjából kiemelt jelentőséggel bírnak. E tekintetben nemcsak a kijelölt fürdőhelyek, hanem az ezeken kívül eső vízfelületek is számos vendéget csábítanak. Alapvető célunk tekintjük, hogy a természetes vizek felületén tartózkodók is teljes biztonságban legyenek, tájékoztassuk őket a vizek veszélyeiről, értesítsük az aktuális kockázatokról, tegyük lehetővé, hogy a veszélyeket elkerülhessék, amennyiben veszélybe kerülnek, vagy rászorulnak, korszerű mentési, ellátási szolgáltatásban részesüljenek.

E célt csak a vízbiztonság komplex kezelése keretében kialakított

- jogszabályok alapján működő,
- az együttműködő szervezetek szakmailag felügyelt, irányított,
- az állam, az érintett tárcák, a régiós szervezetek és helyi érdekeltek közös finanszírozásán alapuló tevékenységgel érhetjük el.

Lényeges, hogy a fentiek céljából minden érdekelt szervezet legyen tisztában a vízbiztonság fontosságával, saját felelősségével, határozza meg tevékenysége feltételeit és az ehhez kapcsolódó igényeit, működjön együtt a többi érintett szervezettel.

Az elkövetkező években szeretnénk elérni, hogy a Balaton legyen Európa legbiztonságosabb tava. Széles konszenzuson alapuló, korszerű eljárások és eszközök alkalmazásával elérhető komplex vízimentő és vízbiztonsági rendszert kívánunk létrehozni és üzemeltetni. Ennek célját, terveit, szakmai feltételeit és finanszírozási modelljét ismertetjük a következőkben.

1. A komplex vízbiztonság elemei

A komplex vízbiztonság a turisztikai szempontból releváns természetes vizek vonatkozásában az alábbi tevékenységek harmonizált, egymásra épülő, illetve egymást kiegészítő fázisaiból épül fel:

- Tájékoztatás,
- Oktatás, képzés,
- Prevenció,
- Riasztás,
- Segélyhívás fogadása,
- Bevetés irányítás,
- Elsősegélynyújtás,
- Parti mentőőr,
- Nyíltvízi mentés,
- Felkutatás, kiemelés,

Tájékoztatás

Magában foglalja az adott vízfelület meteorológiai, hidrológiai, hajózási és vízbiológiai veszélyeinek feltárását, elemzését, annak köznyelvi megfogalmazását és széleskörű terjesztését annak érdekében, hogy az adott agglomerációba érkező, illetve ott tartózkodó személyek közérthető tájékoztatást kapjanak a vizek veszélyeiről, a szükséges preventív magatartásról, a veszélyek elkerülésének módjairól, a segítségkérés lehetőségeiről és technikájáról. A tájékoztatásnak minden hatásos formában meg kell jelennie. (Tájékoztató táblák és bóják, tájékoztató kiadványok, rövid filmek, szabadtéri megjelenítő- és kivetítő táblák, hangos bemondók, internetes portálok, mobil kommunikációs felületek stb.)

Oktatás, képzés

Az oktatás egyik célja, hogy az agglomerációban élők és az idegenforgalomban dolgozók – különösen a vízparti és vízi szolgáltatást nyújtó – legyenek felkészültek a megfogalmazott veszélyek tekintetében a tájékoztatásra, a prevenciós intézkedésekre és a segítség kérések- és nyújtások formáira. Tudjanak hatékony tanácsokat adni, szükség esetén a megfelelő segítséget nyújtani-, vagy közvetíteni. Az elmúlt években a BFT humán erőforrás fejlesztési programja támogatásával a VMSZ és az RSOE vett részt e munkában.

Az oktatás másik célja, hogy a törvényi kötelezettségek okán a vízimentésben részt vevőket, valamint az önkéntesen erre vállalkozó minél több fiatal felkészítsünk a vízimentő tevékenység különböző szakági ismereteire, annak gyakorlati végrehajtására, a gyakorlati munkára. A szolgálat ellátásában résztvevőket rendszeresen tovább képezzük. Az oktatás, képzés feladatait számos szervezet látja el különböző tematikák, oktatási rendek és vizsgáztatási eljárások szerint. Az ILS eljárásainak megfelelő, vagy azzal harmonizáló képzést a Magyar Vöröskereszt, a VMSZ, a MÉE, valamint az ARIADNE Továbbképző Intézet nyújtott.

Prevenció

A prevenció a vízbiztonság leghatékonyabb, ugyanakkor a legolcsóbb módszere. A prevenció során az arra felkészített személyek és szervezetek észlelik a veszélyforrásokat és a veszélyeztetett személyeket. A veszély eszkalálódása előtt megteszik mindazokat az intézkedéseket, amelyekkel a kockázat mérsékelhető. Tájékoztatják, figyelmeztetik, biztonságos helyre segítik a potenciálisan veszélyeztetetteket. Jelenleg szervezett formában a BVRK járőrhajói és VMSZ, valamint a Zánkai Diszpécser Központtal közvetlen kapcsolatban lévő más egyesületek (THE, ZVVE, KVVE) mentőegységei végeznek prevenciós tevékenységet.

Riasztás

A veszélyhelyzetek kialakulását befolyásoló meteorológiai-, klimatikus- és egyéb tényezők folyamatos figyelése, értékelése alapján a riasztási technológiák alkalmazásával az érintett körzetekben tartózkodó személyek és szervezetek

figyelmeztetése a veszélyekre. Ennek alapvető technikája a Balatonon az OMSZ által végzett megfigyelésekre és szinoptikára alapozott és az OKF kezelésében, tulajdonában lévő, az RSOE által üzemeltetett Balatoni Viharjelző Rendszer, valamint az arra alapuló kiegészítő műszaki megoldások, továbbá a „Balatrönk” rádió kommunikációs rendszerre telepített élőszavas tájékoztatás és riasztás. A riasztás célszerű további eszközei a helyi TV és rádió csatornák, a strandi és települési hangosbemondó rendszerek, internetes portálok, közterületi interaktív vagy távvezérelt kijelző táblák és monitorok, a mobil kommunikációs platformok.

Segélyhívás fogadása

A segélyhívások fogadásának helye alapvetően meghatározza az azt követő intézkedések sorsát, a segítségnyújtás formáját és idejét. A Balatonon a 112 egységes segélyhívó szám mellett közismert a Balatoni Vízügyi Rendőrkapitányság (BVRK) ügyeletének telefonszáma, egyre ismertebb a Vízügyi Magyarországi Szakszolgálat (VMSZ) Zánkai Diszpécseri Központjának mobil- és vezetékesszáma, valamint a „Balatrönk” rendszer segélyhívó csatornája, amelyen közvetlenül lehet segítséget kérni az előbbi két szervezeten kívül a Balatonfüredi Rendőrkapitányságtól is. Viszonylag kis számban érkezik a vízről segélykérés az Országos Mentőszolgálat (OMSZ) ügyeleteire.

Bevetés irányítás

Az előrejelzések, riasztások és a segélyhívások alapján teendő közvetlen intézkedések, bevetések operatív kidolgozását, elrendelését, irányítását értjük bevetés irányítás alatt. E tekintetben minden kötelezett szervezet (Rendőrség, Tűzoltóság, Mentők) valamint a Vízügyi Magyarországi Szakszolgálat rendelkezik infrastruktúrával, személyzettel és szakismerettel. A nyíltvízi események, valamint a vízben eltűnt személyek felkutatása kapcsán jelenleg a BVRK és a VMSZ operatív egyeztetést végez és a szakmailag optimalizált módon irányítják az intézkedéseket.

Elsősegélynyújtás

A nagyobb látogatottságú helyeken – elsősorban a jogszabályok által erre kötelezett fürdőhelyeken – a vízben és/vagy partszakaszon bekövetkező rosszulletek, kisebb sérülések, vízi balesetek elsődleges helyszíni ellátását, reanimációt, szükség esetén a további beavatkozások felmérését és az ehhez tartozó intézkedések sorozatát az elsősegélynyújtásra kiképzett, arra feljogosított személyek végzik. A jogszabályi előírások alapján kötelezettekén túl számos más helyszínen is célszerű elsősegélyhelyet kialakítani. Ugyancsak szükséges az előírtakon túl, a jobb és gyorsabb beavatkozások érdekében korszerű eszközöket (lapát-hordágy, defibrilátor, lélegeztető, nyakrögzítő stb.) készenlétként tartani, illetve azok alkalmazására is felkészített személyzet alkalmazása. Elsősegélynyújtásra a parti mentőőrök és a nyíltvízi mentőszolgálatot ellátók is alkalmasak, célszerű lenne a tűzoltók, rendőrök megfelelő felkészítése és eszközökkel való felszerelése is.

Parti mentőőr

A parti mentőőr a strandok, fürdésre, vagy sportolásra kijelölt vízfelületek felügyeletét látja el a partról, vagy arra rendszeresített csónakról, evezős katamaránról. Kiképzett a

vízi veszélyek, a veszélybe került emberek reakciójának felismerésében, megközelítésében, kiemelésében, újraélesztésében, elsősegélynyújtásban és a szükséges további intézkedések megtételében. Munkaterülete a strandok, kijelölt fürdőhelyek vízfelülete és partja. A természetes vizeken kijelölt fürdőhelyek vonatkozásában kormányrendelet szabályozza a parti mentőőr alkalmazásának kötelezettségét. Nincs ugyanakkor szabályozva a mentőőr felkészítésének tartalma, színvonala és a tevékenység végzésének feltétele, körülményei. Jelenleg a kijelölt fizető strandok kb. egyharmadánál a VMSZ, a többi helyen más szolgáltató, vagy magánszemély, vállalkozó ad mentőőri ügyeletet. A szabad strandok egy részénél az önkormányzatok biztosítanak mentőőrt, illetve jelentős részüknél – különösen a közterülettől le nem kerített strandok esetében - a mentőőri szolgálat részben, vagy teljesen megoldatlan.

Nyíltvízi mentés

A természetes vizek kijelölt fürdőhelyein kívüli mentési – és az ahhoz kapcsolódó operatív prevenció - tevékenységet nevezzük nyíltvízi mentésnek. Ennek alapvető feltétele, hogy a jogszabályi előírásnak megfelelő vízi járművel, kiképzett szakszeméllyel és megfelelő felszereléssel rendelkezzen az ezt a tevékenységet végző szervezet. A nyíltvízi mentést végző észleli, vagy riasztásra felkutatja a bajba jutottakat, a vízből kiemeli, vagy átemeli őket, elsősegélyt nyújt, szükség esetén újraéleszt. Az elsődleges ellátás után megfelelően rögzítve szállítja a partra és adja át az OMSZ személyzetének, vagy nyilatkozatát után útjára bocsátja a rászorultat. A prevenció tevékenység során a riasztási helyzetnek megfelelően felkutatja a potenciális veszélyeztetetteket (Balatonon tipikusan: nyílt vízre úszók, vízi biciklin és hasonló eszközökön tartózkodók, csónakban, uszonyos kishajókon vitorlázók, szörfözők), tájékoztatja őket, szükség esetén biztonságos helyre kíséri, vagy szállítja őket. A Balatonon szolgálatszerűen a BVRK és VMSZ valamint a hozzájuk csatlakozó mentőegyesületek, szükség- és lehetőség szerint a BAHART hajói, továbbá a vitorlás egyesületek kísérő- és mentőmotorosai végzik nyíltvízi mentést.

Egyenlőre teljesen megoldatlan a nyílt vízben szükséges orvosi beavatkozások lehetősége, minthogy az OMSZ csak közúti és légi mentésre kötelezett és jelenleg nincs a Balatonon olyan mentőhajó, amely alkalmas lenne az ellátásra, illetve amelyen orvos lenne szolgálatban. Ennek megvalósítását célozza az „EMESE” program, amely „eset kocsit” felszereltségű, megfelelő kivitelű mentőhajó, mentőorvosi személyzettel történő alkalmazását kívánja megoldani.

Felkutatás, kiemelés

Az eltűnt személyek felkutatása a vízben speciális technikát és bűvárismeretet igénylő tevékenység. Az eltűnés helyének lokalizálása, a szél- és áramlási jellemzők elemzése alapján a vélelmezett feltalálási hely meghatározása, a víz alatti kutatás, kiemelés és partra szállítás speciális ismereteket, több személy vagy szakcsoport együttműködését igénylő feladat. Az eltűnéstől (víz alá merüléstől) eltelt idő minimalizálásának sokszor életmentő szerepe lehet, általában azonban megkönnyíti a felkutatást és kiemelést. A gyors és hatékony munka mellett csökkenti a tragédiát átélő hozzátartozók kétségét, elkeseredettségét.

E tevékenységre alapvetően a Tűzoltóság és a VMSZ bűvárai felkészültek. A Balatonon jelenleg szolgálatszerűen a VMSZ bűvárszolgálat végzi e tevékenység túlnyomó hányadát. Jelenleg a holttestek felkutatásának, kiemelésének jogszabályi környezete számos részletkérdés tekintetében tisztázatlan.

2. A felelős vízimentő tevékenység feltételei

A felelős vízimentő tevékenység feltételei a következők:

- Jogszabályi kötelezettség, vagy felhatalmazás és kötelezettség vállalás
- Irányítás, tevékenység szabályozás
- Felelősség, számon kérhetőség
- Eszközrendszer
- Szakmai ismeret, képzettség
- Finanszírozás

A fenti feltételek mindegyikének meglétét biztosítani kell ahhoz, hogy a komplex vízimentés-vízbiztonság a Balatonon megteremthető legyen és eredményeit a közel jövőben érzékelhessék az itt élők, ide látogatók. Számos jogforrás foglalkozik a mentéssel, elsősegélynyújtással, azonban külön-külön, vagy együttesen vizsgálva a jogforrásokat arra a következtetésre jutunk, hogy a fenti feltételrendszer teljes vertikumát azok nem biztosítják. Ugyanakkor a vízbiztonság megteremtésében, a vízimentésben érintett szervezetekre vonatkozó érvényes jogi szabályozás alapján is jelentős mértékben növelhető e tevékenység színvonala célszerű feladatmegosztással, jobb koordinációval és a szükséges források harmonizált biztosításával, célorientált és tervezett felhasználásával.

3. Program előkészítő folyamat

A fenti célok elérése érdekében szükséges volt, hogy minden érintett szervezet vizsgálja meg a vízbiztonság, vízimentés területén az általa elvárt, vagy célszerűnek tartott szolgáltatások körét, mértékét, illetve azokat az anyagi, technikai, személyi lehetőségeket, amelyeket a komplex vízimentés színvonala emelése érdekében biztosítani tud a régió számára.

1. A beérkezett javaslatok, vélemények és felajánlások értékelése alapján megvizsgáltuk, hogy milyen rövid- és középtávú intézkedések szükségesek, ehhez milyen jogszabályi változtatásokra, szervezeti harmonizációra és fejlesztési, valamint üzemeltetési forrásokra, forrásbővítésekre van szükség.

2. Felkértük az érintett készenléti szolgálatokat, az önkormányzatokat, a régiós szervezeteket és a civil egyesületeket, hogy a program és irányítási mechanizmus,

valamint a finanszírozási alternatívák kidolgozásában vegyenek részt. (A beérkezett vélemények, javaslatok összefoglalóját a melléklet tartalmazza.)

3. A konszenzuson alapuló program alapján javaslattal élünk a kormány irányába, hogy az érintett tárcák, az önkormányzatok, és a civil szféra által nem finanszírozható fejlesztések és éves működési költségek biztosítására fogadja el és építse be a költségvetésbe a szükséges fejlesztési és fenntartási források hosszú távú, fenntartható finanszírozása érdekében elkerülhetetlen normatív támogatást.

4. Létrehozzuk a komplex vízbiztonsági és vízimentő tevékenység szakmai koordinációjára, elemzésére alkalmas szakmai szervezetet. (Balatoni Vízbiztonsági Bizottság tagjai az érintett szervezetek delegáltjai. A felelős döntéseket hozó Irányító Testület tagjai a BVRK, a SMKIG, a VMSZ, a BFT, a BSZ, és a KTT vezetője.)

5. Rendszeresen tájékoztattuk (tájékoztatjuk) a közvéleményt, az érintett szervezeteket a megtett intézkedések hatásairól, a fejlesztési célkitűzésekről, a források felhasználásáról.

4. A komplex balatoni vízbiztonsági program

A komplex balatoni vízbiztonsági-, vízimentési fejlesztési program célkitűzéseivel összhangban a Vízbiztonsági Koordinációs Bizottság a mentések szakterületén alábbi tevékenységi szintek meghatározását és fejlesztését javasolja:

4.1. Parti mentőőr és nyíltvízi mentés

1. Alapszintű ellátás

Nyíltvízi mentés során:

- szezonban 10 percen belül, szezonon kívül 20 percen belül elindulnak a mentés, felkutatás helyszínére;
- személyeket kiemelik, partra szállítják;
- elsősegélyt nyújtanak;
- meghatározzák a szükséges további intézkedéseket;
- helyszíni kommunikációs kapcsolatot létesítenek, kezdeményezik a szaksegítség bevonását a tevékenység irányítóján keresztül;
- részt vesznek a prevenciók őrjáratokban;

Parti mentőőri tevékenység során:

- elvégzik a vonatkozó jogszabályok szerinti tevékenységeket;
- együttműködnek a kijelölt elsősegélynyújtó helyen történő ellátásban;
- részt vesznek a szükséges fürdőhelyi prevencióban;

2. Emeltszintű ellátás

Nyíltvízi mentés során:

- az alapszintű tevékenységeken túl szükség esetén reanimálnak;
- műszeres felkutatást végeznek;
- bűvártevékenységet végeznek;
- gyorsbeavatkozó bűvárfelszerelést alkalmaznak;
- helyszíni pozicionálást, illetve GPS alapú irányítást alkalmaznak;
- közvetlen rádió-kommunikációs kapcsolatot alkalmaznak az együttműködő szervezetekkel;

Parti mentőőri tevékenység során:

- 300 méterenként mentőőri állást alakítanak ki;
- mentő-katamaránt alkalmaznak;
- közvetlen rádió-kommunikációs kapcsolatban vannak a tevékenység irányítójával

3. Speciális ellátás

Nyíltvízi mentés során:

az emeltszintű ellátás jellemzőin túl

- a tó hajózható időszakában 5 percen belül a helyszínre indulnak;
- a hajó alkalmas a helyszíni sürgősségi beavatkozások elvégzésére;
- a személyzet tagjai között oxyológus, sürgősségi orvostani végzettségű orvos is szolgálatot teljesít;

Parti mentőőri tevékenység során:

az emeltszintű ellátás jellemzőin túl

- a partszakasz minden 300 méterén két mentőőr teljesít egy időben szolgálatot;
- az elsősegélynyújtó helyen orvos is tartózkodik;
- a viharjelzésről, annak megváltozásáról on-line rendszeren keresztül – vagy annak igénybevételeivel - tájékoztatják a fürdőzőket;
- a fürdőhelyen belül szolgálatot teljesítő mentőőrök egymást közt és az elsősegélynyújtó hellyel közvetlen rádió-kommunikációs kapcsolatot tartanak fenn

4. Extrém beavatkozások

A speciális, nem várt helyzetek kezelésére alkalmas vízi járművek, technikák, felszerelések és felkészítések tartoznak ebbe a kategóriába.

- kialakult – járható - jégen, illetve nem járható jégen történő mentéshez, különleges körülmények közötti megközelítéshez mentőhelikopter emelőberendezéssel;
- kialakult – járható - jégen, illetve nem járható jégen történő mentéshez, különleges körülmények közötti megközelítéshez légpárnás mentőjármű;
- nagyobb létszámot érintő hajó balesetekhez nagy befogadóképességű mentőhajók;

- a vízfelületet érintő légi baleset esetére speciális felszereltségű mentő-, műszaki mentőhajó.

Az ellátási szintek egymásra épülnek, a fejlesztéshez rendelkezésre álló források függvényében kerülhetnek kialakításra, fejlesztésre.

A komplex vízbiztonsághoz tartozó többi szakterület fejlesztéséhez a következő javaslatokat dolgozta ki a bizottság:

4.2. Tájékoztatás

A jelenleg sok szervezet keretében végzett tevékenységet a szakmai tartalom elsődlegessége mellett a rendelkezésre álló források hatékony felhasználása érdekében szükséges koordinálni.

- Tervezni kell a tájékoztatók tartalmát az információk koncentrációja érdekében.
- Szakmai szervezetekkel ellenőriztetni kell a szerkesztett tartalmakat.
- A kommunikációs hatékonyság érdekében igénybe kell venni az e téren tapasztalattal rendelkező szervezetet. Meg kell határozni a célközönség szempontjából hatékony megjelenési formákat és technikákat, a megjelenési nyelveket.
- A kivitelezéseket szakcégek között pályáztatni szükséges.
- Koncentrálni szükséges a pénzügyi forrásokat az additív finanszírozási előnyök kihasználása érdekében.

4.3. Oktatás, képzés

Az idegenforgalmi és vendéglátó képzést nyújtó szakiskolák képzési tematikájában szerepeltetni kell a vizek veszélyeiről, azok elkerüléséről szóló ismereteket.

A mentőőrök, vízimentők képzéséhez igénybe kell venni az akkreditált felnőttképzés formáit.

A mentőőri tevékenység foglalkozásszerű végzését szakképesítéshez, alsó- és felső életkori határhoz, fizikai képességhez és egészségügyi alkalmassághoz kell kötni. Meg kell szervezni az ismeretek rendszeres megújítását, korszerűsítését. A gyakorló mentőőröknek a tevékenység foglalkozásszerű végzéséhez célszerűen ötéves gyakorisággal megújító képzésen kell részt venniük. Harmonizálni kell a tevékenység végzéséhez elfogadott képzettségek alapjául szolgáló képzések tematikáját. (Hivatásos hajózási képzések, tűzoltók, mentőőrök, vízirendészeti szakterületen dolgozó rendőrök stb.)

4.4. Prevenció, riasztás

Korszerűsíteni szükséges a veszélyhelyzeti szintek értékelését, a meteorológiai észlelés és elemzés technikáját, műszaki hátterét, az azokhoz tartozó riasztási technikákat és eljárásokat. Felül kell vizsgálni a két medencére bontott és a kétfokozatú viharjelzés hatékonyságát. Ennek során figyelembe kell venni a változó éghajlati viszonyokat, szélsőséges jelenségeket, illetve a vízi sporteszközökben és módszerekben bekövetkezett fejlődést. Európai mintára liberalizálni célszerű a

riasztásokhoz kötődő intézkedések, szankcionálások körét. Szabályozni kell a prevenció intézkedéseket, az ebben résztvevő hajók figyelmeztető jelzéseit. Felül kell vizsgálni a jégen tartózkodás szabályait. A rendelkezésre álló technikák felhasználásával a jégfelület veszélyességét is jelezni lehet. Meg kell vizsgálni - a viharjelzés mintájára - a jégjelzés bevezetésének feltételeit.

4.5. Segélyhívások fogadása, bevetés irányítás

A jelenlegi többközpontú segélyhívási rendszer és a távközlési eszközöktől, hívószámoktól, kapcsolóközpontoktól függő fogadási helyszínek helyett be kell vezetni egy új, rövidített vízi segélyhívó számot.

Meg kell teremteni a vízirendészet és a vízimentő szervezetek (civil egyesületek, tűzoltósági egységek) közös bevetés irányításának technikai és személyi feltételeit.

Meg kell vizsgálni a régiós meteorológiai megfigyelő- és értékelő szolgálattal való közvetlen együttműködés lehetőségét. Be kell vezetni a 365*24 órás szolgálatot.

A bevetések célszerűségét, ugyanakkor költséghatékonyságát a rendelkezésre álló és fejlesztésre kerülő vízijármű park koordinálásával, területi allokációjával kell megteremteni.

A tervezett ellátási szinteknek megfelelően az alábbi területi allokációt kell megvalósítani:

1. Alapszintű ellátáshoz a BVRK 10 járőrhajóval áll rendelkezésre Siófok, Balatonföldvár, Fonyód, Keszthely, Balatonfüred, Balatonkenese telephelyekkel. A civil mentőszervezetek Vonyarcvashegy, Zánka, Csopak, Balatonalmádi telephelyeken rendelkeznek – a járőrhajókkal azonos paraméterű – mentőhajókkal.
2. Az emeltszintű ellátás érdekében a BVRK Siófok, Balatonföldvár, Fonyód telephelyekkel, a civil mentőszervezetek Keszthely, Zánka, Balatonfüred telephelyeken rendelkezik megfelelő technikával.

A hatékonyság és szakszerűség növelése érdekében ki kell alakítani a közös szolgálatadás lehetőségét az emeltszintű ellátás területén. A speciális ellátás érdekében szükséges a járműpark és a mentő-, elsősegélynyújtó felszerelések bővítése. A BVRK számára szükséges 6 db, zárt vezető állású, fűthető, 7-9 méter hosszúságú mentőhajó beszerzése a tavaszi, őszi-téli mentési időszakokra, valamint a viharos időben kialakuló hullámokban történő biztonságos megközelítés érdekében. Az „esetkocsi” szintű ellátás biztosításához három – orvossal együtt szolgálatot ellátó – nagyteljesítményű, speciális vízijármű beszerzése és üzemeltetési feltételeinek biztosítása szükséges.

Az extrém események kezeléséhez a BVRK számára egy, az OKF számára két speciális hajó beszerzése és üzemeltetése szükséges.

4.6. Felkutatás, kiemelés

A tűzoltóság jogszabályi környezete lehetővé teszi a megfelelő bűvárszolgálat fenntartását, illetve bevetését. Az ehhez szükséges szakember állományt jelenleg a civil vízi-mentőszervezetek tudják biztosítani. Szükséges a megfelelő eszközök, a szállító járműpark fejlesztése, rendszeres továbbképzésük.

5. A fejlesztési program feltételei

A fejlesztési program feltételei:

- Meglévő eszközök, erőforrások minél jobb kihasználása
- Költséghatékonyság
- Kooperatív együttműködés,
- Harmonizált – koordinált – tevékenységszervezés
- Konszenzuson alapuló – szakmai szempontok szerint allokált – finanszírozás
- Additív (kölcsonösségen alapuló) forrásbiztosítás
- Nyitottság a tervezésben, az irányításban és az operatív munkában

Meglévő eszközök, erőforrások minél jobb kihasználása

A program finanszírozhatóságának, a szükséges források társadalmi és politikai elfogadottságának egyik legfontosabb feltétele, hogy a már meglévő eszközök, erőforrások hatékony kihasználását, felhasználását, alkalmazását biztosítsuk. A vízbiztonság területén több állami és civil szervezet rendelkezik eszközökkel, erőforrásokkal.

A rendőrség keretében a vízirendészeti feladatokat ellátó BVRK személyi állománya, járműparkja, informatikai háttere továbbra is alkalmazható, megfelelő fejlesztéssel a komplex vízimentés egyik legfontosabb pillére. Javaslatunk szerint jelenleg a segélyhívások fogadásának és a bevetés irányításnak központja a vízirendészet keretében oldható meg a legtöbb meglévő eszköz felhasználásával. Középtávon meg kell teremteni az egységes mentésirányítási központot, biztosítani kell az ehhez szükséges infrastruktúrát, személyi állományt, a fenntartás működési költségeit.

A katasztrófavédelem, valamint a részét képező tűzoltóság jogszabályi kötelezettsége már ma is a komplex vízbiztonság több szegmensét lefedi, azonban vízzel kapcsolatos feladatainak való megfelelést háttérbe szorította a tűzoltás, műszaki mentés prioritása. Az új vízbiztonsági koncepciónk a leglényegesebb szerepet szánja a tűzoltóság számára, mint a speciális mentéshez szükséges járműpark, az ahhoz tartozó mentőeszközök üzemeltetője. A felkutatást, kiemelést végző bűvárszolgálat számos eszköze rendszeresített tűzoltósági eszközként alkalmazható, a bevetés irányítás vízimentésben alkalmazható eljárásait már ma is a tűzoltósági eljárásokra alapozzák.

A katasztrófavédelem a fenntartója a viharjelző rendszernek, melynek keretében számos alternatív tájékoztató és riasztó megoldást fejlesztettek ki.

Az alapszintű ellátás, a prevenció, a bűvártevékenység és az oktatás területén számos civil szervezet tevékenykedik hatékonyan. E szervezetek fejlődésének legnagyobb

akadály a kiszámítható, tervezhető finanszírozás hiánya. Ugyanakkor a legnagyobb mentőőri, vízimentő személyi háttérrel rendelkeznek, és a BFT támogatásával az elmúlt nyolc évben jelentős eszközparkhoz, járműparkhoz jutottak. A BKÜ területén működő általános iskolákban oktatták a vízbiztonsági ismereteket, több száz mentőőrt képeztek ki, diszpécser szolgálatot működtetnek. A strandi mentőőri igények jelentős hányadát biztosítják. Ezeket a meglévő értékeket fenn kell tartani, fejlesztésük alapvető része a programnak. Ma a Balatonon legnagyobb kapacitást a Vízimentők Magyarországi Szakszolgálata Egyesület, valamint a hozzájuk csatlakozó Keszthelyi Vöröskeresztes Vízimentő Egyesület, a Zamárdi Vízimentő és Vitorlás Egyesület és a Tihanyi Hajós Egyesület jelenti. Rajtuk kívül számos kisebb egyesület képes megfelelő irányítás mellett a komplex tevékenység részeként hatékonyan tevékenykedni. A területi felelősség alapján a jogi és technikai feltételeknek megfelelő további civil szervezetek bevonása szükséges.

Költséghatékonyság

A költséghatékonyság megteremtése nélkül a program sikere megkérdőjelezhető. Ezért az együttműködni kész és képes összes szervezet meglévő eszközrendszerét és kapacitását oly módon kívánjuk a programban igénybe venni, hogy számszerűsítjük azok értékét, a kapott támogatások és fejlesztések felhasználását és alkalmazását koordináljuk és figyelemmel kísérjük, számon kérjük. A források egyik legjelentősebb hányadát a programban részt vevő szervezetek egyéb finanszírozási csatornái jelentik. Ezek a költségvetési normatív források, a pályázatok, a támogatások és szponzorációk.

Kooperatív együttműködés

Amennyiben a komplex vízbiztonsági, vízimentési programot az alapoktól kezdve szeretnénk önálló módon megszervezni, létrehozni és üzemeltetni, a tervek szerint az együttműködésre kész erők integrálása nélkül kb. 150-250 %-al nagyobb forrásra lenne szükség. Ezért feltétlenül biztosítani szükséges a kooperáció lehetőségét, az együttműködés feltételeit. Elfogadhatatlan, hogy a rendelkezésre álló erők önállóan, irányítás és kooperáció nélkül működjenek. Az integrált program egyik leglényegesebb – minimális finanszírozást igénylő – célja, hogy ezt a kooperációt megteremtsük. Már ma is működik kooperáció a vízirendészet és a civil mentőszervezetek között a nyíltvízi mentéshez szükséges mentőhajók üzemeltetésének jogszabályi előírásai miatt. Ugyancsak jó a kooperáció néhány vízimentő egyesület és a katasztrófavédelem területén, illetve a viharjelző rendszer fenntartása, illetve a rádió-kommunikációs rendszer fenntartása, üzemeltetése területén.

A kooperációt ki kell terjeszteni a tájékoztatás, az oktatás, a prevenció, a nyíltvízi mentés és felkutatás, kiemelés területére. A bevetés irányítás egyik alapvető célja az operatív együttműködés megteremtése.

Konszenzuson alapuló – szakmai szempontok szerint allokált – finanszírozás

Az egyes tevékenységek finanszírozása ma önálló csatornákon keresztül történik. A szervezetek a közigazgatás, illetve a civil szféra különböző eltérő szegmenseiben meglévő, eltérő finanszírozásban részesülnek. A program részeként a vízbiztonsági tevékenységek forrásigénye alapján, a vállalt feladatok arányában juttatjuk forráshoz a szervezeteket. Ennek során a szakmai szempontok érvényesülésének feltétele, hogy a forrásokról a szakmai bizottság javaslatai alapján dönt a **forrásgazda**.

Additív (kölcsonösségen alapuló) forrásbiztosítás

A későbbiekben részletezett költségtervezés, a forrásigény meghatározása alapján szükséges finanszírozást csak közös teherviseléssel, additív forrásbiztosítás módszerével lehet biztosítani. Ez a módszer már bevált a régió közbiztonsági fejlesztését megvalósító „REKTOR” program során. A módszer lényege, hogy az összes érintett, érdekelt szervezet, az állam és a civil szféra is vegye ki a részét a program fejlesztéséből, fenntartásából. Erre jó esélye van a kooperatív tevékenység ma érzékelhető három legfontosabb szakmai szegmens keretében a rendőrségnek, a tűzoltóságnak és a civil mentőegyesületeknek. Célunk, hogy a vízimentésben közvetlenül résztvevő szervezeteken kívül az üzemeltetési feladatokban szerepet vállaló egyéb szervezetek (Országos Mentő Szolgálatot, Országos Meteorológiai Szolgálatot, RSOE) is additív forrásokhoz juthasson.

Az additív forrásokhoz a következőket soroljuk:

- normatív költségvetési források,
- költségvetési céltámogatások,
- pályázatok,
- támogatások,
- vállalkozási bevételek,
- önkormányzati, illetve önkormányzati résztulajdonban lévő vállalkozások bevételeinek engedményezései (pl. strandbelépők árának néhány százaléka)
- biztosító társaságok kockázatsökkentő programjainak bevétele.

Nyitottság a tervezésben, az irányításban és az operatív munkában

A program kidolgozása és végrehajtása során teljes mértékben támaszkodunk mindazon szervezetek véleményére, javaslataira, majd az általuk felajánlott eszközökre, erőforrásokra, amelyek készek és képesek a vízbiztonság érdekében tenni, annak eredményeiben érdekeltek. E nyitottság keretében folyamatos konzultáció, véleménycsere során alakítottuk ki a program felvezetését jelentő első értékelésünket.

A program elfogadása, megfelelő szervezeti keretek kialakítása, az irányító testület felépítésében az említett szervezeteknek további lehetőségeket biztosítunk. Szigorú keretek között készítjük elő a finanszírozási, támogatási rendszert, amelyet szintén nyilvános keretek között tárgyalunk meg, hagyunk jóvá. Ugyanez a nyilvánosság jelenik meg a felhasználás értékelésében, majd az első év tevékenységének megítélésében, a program szükséges módosításainak meghatározásában is.

6. A balatoni modell tartalma

A kidolgozott modell paradigmaváltás a jelenlegi szervezet-centrikus tevékenység harmonizációhoz és támogatáshoz képest az alábbiak miatt:

- területi felelősség elve – Balaton szektorokra történő felosztása révén
- a feladat szerződésben foglaltak szerinti vállalása
- a vállalt feladat normatív támogatása
- a működés követelményeinek rögzítése, kimenő paraméterek megállapítása
- számonkérhetőség – elszámoltathatóság
- egységes bevetés irányítási rendszer
- a vízbiztonság komplex módon való kezelése, minthogy a vízbiztonságnak csak egy eleme a vízimentés.

Igazgatási szempontból ez akkor jöhet létre, ha a vázolt elvek jogszabályokkal és szerződésekkel kerül megvalósításra.

Ennek alapfeltétele, hogy a koordináló szervezet megkapja a felhatalmazást a tevékenység koordinálására és a források felosztására, a számonkérésre.

Ezt követően feladat

- a jogszabályok keretein belül a koordináció végrehajtása,
- a célok alapján végrehajtandó feladatok részelemekre bontása,
- a leghatékosabb feladatellátást végzőkkel a szerződések megkötése,
- a szerződésben foglalt teljesítési paraméterek ellenőrzése.
- Az illetékes főhatóságok számára a beszámolás és elszámolás végrehajtása.

Ez csak akkor hajtható végre, ha a kijelölt koordináló szervezet – a koordináció feladata és kötelezettsége mellé – a források feletti – jogszabályi keretek által behatárolt – rendelkezési jogot is megkapja. A feladat-végrehajtásban résztvevő állami szervezetek ilyen irányú támogatása tekintetében a költségvetési előírások az irányadóak.

A modell alábbi leírásában több olyan szervezetet is nevesítünk, amelyek jelenleg szerepet töltenek be a vízbiztonsági kategóriák megvalósításában. A jelzett paradigmaváltás következtében azonban a területi elvnek és a számon kérhetőségnek megfelelő szerződéses kapcsolatok szükségessége az önkormányzatok, a vállalkozások és civil szervezetek sora számára nyitja meg az együttműködés lehetőségét.

A fentiek alapján – a komplex vízbiztonság szakmai felosztását követve – az alábbi működési modellt kívánjuk megvalósítani:

6.1. Tájékoztatás

A nyilvános és közterületi tájékoztatás keretében szükséges, hogy egységes szakmai tartalom mellett, egységes megjelenítésben készüljenek a tájékoztató adatok, megjelenések.

A tájékoztatók információtartalmát javasolt, hogy a BVRK, a SMKIG és a VMSZ állítsa össze, melyet az ORFK, az OKF és a BRIB véleményez.

A kommunikációs megjelenési formákat, technikákat a SMKIG, a VMSZ és a RSOE készíti elő.

A megjelenéseket, a közzététellel kapcsolatos tevékenységeket a BIFÜ tervezeti, pályáztatja és bonyolítja a kivitelezéssel kapcsolatos feladatokat. A terveket az előzőekben felsorolt szervezetek véleményezik a döntés előkészítés időszakában.

6.2. Oktatás, képzés

Az idegenforgalomban érdekelt, ott működő szervezetek, vállalkozások számára induló képzések közé be kell iktatni a vízbiztonsággal kapcsolatos ismereteket. A feladatot a BFT koordinálásában az alábbiak szerint javasolt megvalósítani:

Az ismeretanyag összeállítását a BVRK, a SMKIG és a VMSZ végzi.

Az oktatási rendbe történő integrálás megszervezését a BFT, illetve az általa megbízott szakvállalkozó végzi.

A vízimentő képzés az akkreditált felnőttképzés keretében a ma kialakult eljárás szerint folytatható. Szükséges, hogy a jelenleginél több szervezet vállalja fel a képzés és vizsgáztatás feladatait. El kell érni, hogy a vizsgakövetelmények számonkérése azonos értékrend alapján a képzés céljának megfelelő színvonalon történjen. Ehhez a VKB szakembereket képez ki és delegál a vizsgabizottságokba. A képzés lebonyolításában a jelenleginél nagyobb szerepet kell kapnia a Magyar Vöröskeresztnek, az egészségügyi ismeretek tekintetében az OMSZ-nak. A jogszabályi háttér korszerűsítését az ORFK kezdeményezi.

A vízimentő képzésbe be kell vonni a BVRK és a tűzoltóságok hajózó állományát. A MVSZ tagegyesületeiben működő edző-kísérő motorosok vezetői számára is meg kell teremteni a képzés feltételeit.

Az ötévenként szükséges továbbképzéseket, a megfelelőségek igazolásának kiadási jogosultságát az akkreditált felnőtt-képző intézmények hatáskörébe kell adni. A továbbképzés tematikáját, vizsgakövetelményeit a VKB állítja össze.

6.3. Prevenció

A prevenciót két kategóriába soroljuk:

1. Tájékoztatás a veszélyek kialakulása előtt
2. Operatív prevenció a veszélyhelyzet prognosztizálásakor

A tájékoztatási tevékenység kötelezettje minden olyan szervezet, vállalkozó amely a fürdésre kijelölt, illetve vízi sportok üzésére alkalmas vízterülettel kapcsolatban bármely tevékenységet végez, eszközt kölcsönöz, használatba ad. Számukra az általános prevenciók kiadványokat kell megjelentetni és teríteni.

Az operatív prevencióhoz a riasztási láncba integrálható szervezetek számára formalizáljuk a prevenciók intézkedéseket, végrehajtásuk módját. A bevetés-irányítási központ a hatékonyság elve alapján riasztja az egységeket, kíséri figyelemmel tevékenységüket.

Tervezett partnerek: BVRK, SMKIG, VMSZ, MVSZ

6.4. Riasztás

További fejlesztéseket kívánunk végezni a Balatoni Viharjelző Rendszer hatékonysága érdekében. Ezek az alábbiak:

- Az OMeSZ javaslata és vállalása alapján technikai (hardver, szoftver és érzékelő egységek) fejlesztés a szinoptikai elemző tevékenység megalapozása érdekében
- A Siófoki Obszervatórium fenntartása érdekében integrált tevékenység delegálásának vizsgálata. (Pl: bevetés-irányítás központjának befogadása)
- További viharjelző állomás telepítése
- Informatikai háttér fejlesztése
- Prevenciók technikai egységek bővítése (strand viharjelzők, kézi viharjelzők gyártása, SMS alapú riasztás újbóli bevezetése, Balatrönk riasztási helyek bővítése)
- Kistérségi riasztás lehetőségének – jogszabályi környezetének – vizsgálata
- A riasztási szintekhez tartozó jelenségek értékelése, a határértékek, illetve események felülvizsgálata, a jelzésekhez tartozó jogkövetkezmények liberalizálása.

E munkákban kiemelt feladatokat szánunk az OMeSZ-nek, az OKF-nek és az RSOE-nak.

6.5. Segélyhívások fogadása

Biztosítani kell a segélyhívások technikájának, eljárásának, informatikai háttérének korszerűsítését. Ennek érdekében szükséges egy mobil hálózatról és vonalas hálózatról egyaránt elérhető egységes rövidített segélyhívó szám. Meg kell szervezni, hogy a 112-re érkező – a Balaton vízfelületét érintő – hívások az erre kialakított központba kerüljenek.

A segélyhívások fogadását le kell választani a vízirendészeti ügyeleti, illetve a VMSZ bevetés-irányítási, szolgálat-szervezési tevékenységétől. Több nyelven beszélő munkatársakat kell foglalkoztatni.

Meg kell oldani a hívások azonosításának, rögzítésének problémáját. Technikai megoldással, több vonal igénybevételevel biztosítani kell, hogy az egy időben érkező többes hívások is fogadásra – irányított várakoztatásra – kerüljenek.

A tevékenység résztvevői: BVRK, SMKIG

6.6. Bevetés-irányítás

A bevetés – irányítás komplex tevékenység hatékonyságának egyik legfontosabb eleme. Itt a vízirendészeti irányítási, felügyeleti tevékenységet ötvözni kell a mentésszervezési és irányítási munkával, integrálva az operatív prevenció irányításával és a veszélyhelyzeti információk, meteorológiai előrejelzések értékelésével. Rövid távon az operatív kommunikációs együttműködés fejlesztése szükséges, mivel az érintett szervezetek ügyeletei jelenleg olyan fokú egyéb feladatot is ellátnak, amely megakadályozza a jelenlegi struktúrába integrálásukat.

Középtávon szükséges egy bevetés-irányítási központ létrehozása, melyre alkalmas a siófoki obszervatóriumba. Meg kell teremteni az informatikai, ergonómiai háttérrel, a 365*24 órás szolgálat személyi háttérrel, figyelembe véve a kritikus helyzeteket, három munkahellyel.

Mindezek felül továbbra is fenn kell tartani a parti mentőőri szolgálat szervezésének, irányításának lehetőségét, meg kell teremteni az emeltszintű ellátás feltételeit. A jelenlegi erőforrások figyelembevételével ez leghatékonyabban a zánkai központ továbbfejlesztésével oldható meg. keretében .

E munkában kulcsszerepet kapnak: BVRK, VMSZ, OMeSZ, RSOE

6.7. Parti mentőőr

Be kell vezetni az ellátás három szintjét, amelyhez eltérő kötelezettségek és támogatások, elismerések kapcsolódnak.

E tevékenységet jelenleg jogszabályi kötelezettség alapján végzik a fürdőhely üzemeltetőjével, önkormányzatokkal kötött szerződések alapján a VMSZ vízimentői, mentőszervezetek, egészségügyi vállalkozók, hajós képesítésű egyének stb. A képzettség tartalmát, formáját, ellenőrzését és a foglalkoztatás körülményeit a jelenleginél egyértelműbben és szigorúbban kell szabályoztatni. A tartalmi és minőségi harmonizáláson túl az alkalmazás sokszínűségét – az önkormányzati autonómia igényét és lehetőségeit - meg kívánjuk őrizni, mivel szezonban egy időben 300-500 fő foglalkoztatása szükséges. Kiemelt partnerként jelenleg csak a VMSZ nevesíthető.

Alapszintű ellátás a parti mentőőri tevékenység során:

- elvégzik a vonatkozó jogszabályok szerinti tevékenységeket;
- együttműködnek a kijelölt elsősegélynyújtó helyen történő ellátásban;
- részt vesznek a szükséges fürdőhelyi prevencióban;

Emeltszintű ellátás a parti mentőőri tevékenység során az alapszintű tevékenységen túl:

- 300 méterenként mentőőri állást alakítanak ki;
- mentő-katamaránt alkalmaznak;
- közvetlen rádió-kommunikációs kapcsolatban vannak a tevékenység irányítójával
- az elsősegély helyeken utolsó éves medikusok is szolgálatot látnak el.

Speciális parti mentőőri tevékenység az emeltszintű ellátás jellemzőin túl:

- a partszakasz minden 300 méterén két mentőőr teljesít egy időben szolgálatot;
- az elsősegélynyújtó helyen orvos is tartózkodik;
- a viharjelzésről, annak megváltozásáról on-line rendszeren keresztül – vagy annak igénybevételeivel - tájékoztatják a fürdőzőket;
- a fürdőhelyen belül szolgálatot teljesítő mentőőrök egymást közt és az elsősegélynyújtó hellyel közvetlen rádió-kommunikációs kapcsolatot tartanak fenn.

6.8. Nyíltvízi mentés

A nyíltvízi mentés technikai hátterét, szakmai képezését, a bevetés körülményeit – annak magas értékére, nagy költséghányadára és speciális felkészültséget igénylő személyi feltételeire, illetve a motoros vízi jármű üzemeltetésének korlátozására tekintettel – továbbra is szigorúan szabályozott egységesített bevetés-irányítási protokoll mellett kell biztosítani.

A nyíltvízi mentést a hatályos jogszabályok alapján a vízirendészet, a tűzoltóságok, valamint a vízirendészettel együttműködési szerződést kötött civil vízimentő szervezetek végzik.

A hatékony fejlesztés érdekében:

- Szükséges a már meglévő humán és fizikai kapacitásokat megtartani, és ezen szervezetek bevonásával, erőteljes koordináció mellett végezni a tevékenységet, melynek keretében az emeltszintű ellátás érdekében a vízirendészet járőr hajóin vízimentők és búvárok is szolgálatot látnak majd el.
Ennek érdekében szükséges e szervezeteket eszközökkel, forrásokkal erősíteni.
- Meg kell szervezni, hogy utolsó éves medikusok a járőrhajókon szolgálatot teljesítsenek.
- Meg kell erősíteni a tűzoltóság járműparkját, amelyeken vízimentők és búvárok is látnak el szolgálatot.

A speciális ellátást biztosító mentőhajó beszerzését, üzemeltetését, fenntartását a tűzoltóság keretében javasolt megoldani. A hajó orvosi eszközökkel való felszerelésében, valamint orvossal való ellátása az OMSZ, a hajózó személyzet biztosításában a VMSZ együttműködése szükséges.

Alapszintű ellátás a nyíltvízi mentés során:

- szezonban 10 percen belül, szezonon kívül 20 percen belül megkezdik a mentési, felkutatási helyszín megközelítését;
- személyeket kiemelik, partra szállítják;
- elsősegélyt nyújtanak;
- meghatározzák a szükséges további intézkedéseket;
- helyszíni kommunikációs kapcsolatot létesítenek, kezdeményezik a szaksegítség bevonását a tevékenység irányítóján keresztül;
- részt vesznek a prevenciós őrjáratokban;

Emeltszintű ellátás a nyíltvízi mentés során:

- az alapszintű tevékenységeken túl szükség esetén reanimálnak;
- műszeres felkutatást végeznek;
- búvártevékenységet végeznek;
- gyorsbeavatkozó búvárfelszerelést alkalmaznak;
- helyszíni pozicionálást, illetve GPS alapú irányítást alkalmaznak;
- közvetlen rádió-kommunikációs kapcsolatot alkalmaznak az együttműködő szervezetekkel;

Speciális ellátás a nyíltvízi mentés során az emeltszintű ellátás jellemzőin túl:

- a tó hajózható időszakában 5 percen belül a helyszínre indulnak;
- a hajó alkalmas a helyszíni sürgősségi beavatkozások elvégzésére;
- a személyzet tagjai között oxyológus, sürgősségi szakorvosi végzettségű orvos is szolgálatot teljesít;

Extrém kategóriába tartoznak a speciális, nem várt helyzetek kezelésére alkalmas vízi járművek, technikák, felszerelések és felkészítések:

- kialakult – járható - jégen, illetve nem járható jégen történő mentéshez, különleges körülmények közötti megközelítéshez mentőhelikopter emelő berendezéssel;
- kialakult – járható - jégen, illetve nem járható jégen történő mentéshez, különleges körülmények közötti megközelítéshez légpárnás mentőjármű;
- nagyobb létszámot érintő hajó balesetekhez nagy befogadóképességű mentőhajók;
- a vízfelületet érintő légi baleset esetére speciális felszereltségű mentő-, műszaki mentőhajó.

Az alapszintű ellátáshoz a BVRK 10 járőrhajóval áll rendelkezésre Siófok, Balatonföldvár, Fonyód, Keszthely, Balatonfüred, Balatonkenese telephelyekkel. A civil mentőszervezetek Vonyarcvashegy, Zánka, Csopak, Balatonalmádi telephelyeken rendelkeznek – a járőrhajókkal azonos paraméterű – mentőhajókkal (5 db).

Az emeltszintű ellátás érdekében a BVRK Siófok, Balatonföldvár, Fonyód telephelyekkel, a civil mentőszervezetek Keszthely, Zánka, Balatonfüred (Csopak) telephelyeken rendelkezik megfelelő technikával. Ugyanezen telephelyekre telepíthetők a speciális ellátást nyújtó és extrém célú mentőhajók. A légpárnás jármű, illetve a mentőhelikopter bevetési feltételeit jelen modellben nem szükséges tárgyalni.

E résztvevőkben résztvevő partnerek:

- BVRK
- SMKIG
- VMSZ
- OMSZ

6.9. Felkutatás, kiemelés

Az eltűnt személyek felkutatása költséges, ugyanakkor embert próbáló tevékenység. Jogszabályi kötelezettség e téren nincs. A tevékenység leghatékonyabban a tűzoltóság tevékenységi körébe integrálható együttműködésben a VMSZ-el, aki rendelkezik a tevékenység ellátásához szükséges eszközzel és szakember háttérrel.

Fejleszteni kell a szárazföldi szállítást, ellátást járműparkját két – megkülönböztető jelzéssel is ellátott – kisbusszal, búvárfelszereléssel, a kutatást segítő műszerekkel, szonárral.

Növelni kell a bevethető szakemberek számát, felkészítésüket és rendszeres tréningjüket.

A tevékenység ellátásában a tűzoltóság (SMKIG) és a VMSZ kész kötelezettségvállalás terhe mellett részt venni.

7. A jogszabályi háttér

Jelenleg a komplex tevékenységhez tartozó összes jogszabályi feltétel biztosított, amelyek azonban eltérő jogforrásokban és eltérő mértékben adnak jogokat és állítanak felelősséget az érintett szervezetek vonatkozásában. A VKB integrált tevékenységi körében a jogszabályi háttér elegendő a fenti terv megvalósításhoz, két kulcsfontosságú kérdés kivételével. A legfontosabb, hogy a parti mentőőri tevékenység képesítésének kérdését, a foglalkoztatással járó feltételek pontosítását jogszabályban rögzítsék.

Nyitott kérdés az eltűnt személyek felkutatásának felelőssége, az igénybevett szolgálatok költségeinek térítése. A komplex vízbiztonság joggyakorlatának tapasztalatait az ORFK, illetve a BVRK alaposan elemezte. Szükséges, hogy a módosítási, felülvizsgálati javaslataik mielőbb értékelésre, illetve magvalósításra kerüljenek. Az érintett jogszabályokat, illetve azoknak a vízbiztonsággal foglalkozó elemeit a melléklet tartalmazza.

8. Fejlesztési és üzemeltetési költség allokációs terv

A fejlesztési forrásigények és a program üzemeltetési költségeinek meghatározásánál értelemszerűen az egyes szervezetek tulajdonában már meglévő eszközök, erőforrások, kapacitások, önerő, a civil szervezeteknél a vállalt és eddig is felmerült finanszírozási lehetőségek nem kerültek beszámításra. Ezek a kapacitások azonban csak akkor fognak a program rendelkezésére állni, ha a jelenlegi tulajdonos szervezetek a továbbiakban is részt vesznek a vízbiztonsági tevékenységek ellátásában.

Amennyiben a meglévő eszközök, kapacitások nem kerülnének felhasználásra az a fejlesztéseknél kb. 40%-al, a működési költségeknél kb. 60%-al növelné meg a program költségigényét.

A civil szervezetek nevesített fejlesztési forrásigényének egy jelentős része csak együttműködési megállapodások mellett, az intermedier szervezeteken keresztül biztosítható. Ennek oka, hogy a normatív költségvetési támogatások csak a költségvetési törvényben nevesített szervezetek számára biztosítható. Például: VMSZ, MVSZ tevékenysége – a SMKIG címsorán, az RSOE tevékenysége – az OKF címsorán finanszírozható.

A mellékelt forrás allokációs terv (összesítő táblázat) fejlesztési rovata a szintre hozás, fejlesztés és amortizációs cserék egyszeri, szükséges költség elemeit tartalmazzák tevékenységenként és partner szervezetenként bontva. A fenntartás rovatok egy évre tervezett fenntartási, üzemeltetési költségek szükséges, normatív módon biztosítandó hányadát tartalmazza, azaz a korábban jelzett additív forrásbiztosításnak a jelenleg rendelkezésre nem álló, a költségvetésre eső részét összegzi. A mellékletben részletesen indokoljuk, hogy mely szervezet, milyen tevékenységcsoport elvégzéséhez igényel forrást.

Finanszírozási rendszer:

A program megvalósítása több szervezet (kormányzati, civil, stb) közös együttműködésben, egy központi szervezete irányítása mellett valósítható meg.

A jogszabályban rögzített feladatok alapján javasolt, hogy ezt a központi szerepet a Katasztrófavédelmi Főigazgatóság lássa el.

Amennyiben a szükséges forrást az egyes tárcák költségvetési sorába integrálva lehet biztosítani, gondoskodni kell az allokációs mechanizmusról és a tárca szintű kumulált értékek elkülönített nevesítéséről, a bevont civil szervezetek számára történő forrásátadás lehetőségeiről.

Melléklet:

- jogforrások kivonatai
- érintett szervezetek javaslatainak összefoglalója
- fejlesztési és üzemeltetési forrás allokációs terv
- rövidítések jegyzéke

Jamrik Péter, elnök Balatoni Közbiztonsági Tanácsadó Testület

Horváth László r. alez. rendőrkapitány, Vízürendészeti Rendőrkapitányság, Siófok

Bagyó Sándor, elnök, Vizimentők Magyarországi Szakszolgálati Egyesület

Heizler György, t. ezds., igazgató, Somogy megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság,
Kaposvár

Mellékletek

1. Jogforrások

1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről.

172. § (1) Aki nem nyújt tőle elvárható segítséget sérült vagy olyan személynek, akinek az élete vagy testi épsége közvetlen veszélyben van, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

1997. évi CLIV. törvény az Egészségügyről (Eütv.)

„94. § (1) A mentés az azonnali egészségügyi ellátásra szoruló betegnek a feltalálási helyén, mentésre feljogosított szervezet által végzett sürgősségi ellátása...szállítása, valamint a szállítás közben végzett ellátása .

A 322/2006. Kormány rendelet az OMSZ-ról

„6.§.6. pontja:.....az OMSZ földi és légi mentési feladatokat lát el.”

1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről

A Rendőrség segítségnyújtási kötelezettsége

24. § (1) A rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

(3) A segítségnyújtás csak halaszthatatlan szolgálati érdekből tagadható meg, közvetlen életveszély esetén csak akkor, ha a segítségnyújtás miatt több ember élete kerülne közvetlen veszélybe.

Közreműködő igénybevétele

25. § A Rendőrség feladatai ellátásához - a hatósági jogkörében hozott határozatai és intézkedései kivételével - szerződés alapján közreműködőt vehet igénybe.

Segítség és eszközök igénybevétele a rendőrségi feladatok ellátásához

26. § (1) A Rendőrség... kérheti és igénybe veheti a magánszemély, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet segítségét és a birtokában lévő eszközt.

(2) A segítő által a segítségnyújtással közvetlen összefüggésben okozott kárt a Rendőrség által okozott kárnak kell tekinteni.

(3) A segítőnek a segítség igénybevételeivel közvetlen összefüggésben keletkezett, más forrásból meg nem térülő kárát - az elmaradt haszon kivételével -, továbbá a segítségnyújtás folytán felmerült szükséges készkiadását a Rendőrség megtéríti.

Személyek és tárgyak felkutatása, körözése

36. § (1) A Rendőrség a személy- és tárgykörözésről szóló törvényben meghatározottak szerint végzi a személyek, holttestek és tárgyak körözését.

36/A. § (1) A Rendőrség a más törvényben meghatározott eseteken kívül körözését rendelheti, illetve - eltűnt személy esetén - rendeli el

.....

aa) akinek eltűnését a Rendőrségen bejelentették,

bb) az ismeretlen holttestnek, testrésznek.

(2) E törvény alkalmazásában, valamint a körözés elrendelése szempontjából eltűntnek kell tekinteni az ismeretlen helyen lévő személyt, ha

.....

d) az eltűnés balesettel, természeti katasztrófával, öngyilkossággal van összefüggésben.

23/1994. (X. 26.) BM rendelet az eltűnt személyek felkutatásának és a rendkívüli halálesetek kivizsgálásának rendjéről

Speciális rendelkezést a jogforrás a vízben történő felkutatásra nem tartalmaz.

13/1996. (VI. 28.) BM rendelet a vízi közlekedés rendőrhatalósági igazgatásáról

A vízi rendészeti feladatkörök

2. § A vízi rendészet rendőri szervei:

d) ellenőrzik:

- a szabad vizekben való fürdés és azok jegén való tartózkodás szabályainak megtartását,

- az engedély-, illetve a nem engedélyköteles hajózási tevékenységet, továbbá a hajózási tevékenység korlátozásával kapcsolatos rendelkezések megtartását,

f) ellátják:

- a kijelölt fürdőhelyeken foglalkoztatott mentőőrök, valamint a társadalmi szervezetek és sportegyesületek vízi mentő tevékenységének ellenőrzését;

h) vízi életmentést saját eszközeikkel is folytatnak;

k) közreműködnek az árvíz- és belvízveszély, valamint a vízminőségi kárelhárítás színhelyén a közbiztonság és a rend fenntartásában, illetve a helyreállításában, az élet- és vagyonmentésben;

l) propagandatevékenységet fejtenek ki - az országos és helyi tapasztalatok felhasználásával - a hajózással összefüggő, valamint a vízi közlekedési szabályok megszegésével elkövetett

bűncselekmények és szabálysértések, a vízi közlekedési balesetek és vízbefulladások megelőzése érdekében az állami és társadalmi szervezetek, egyesületek bevonásával.

A vízi rendészet hatósági jogköre

.....

4. § A vízi rendészeti feladatokat ellátó rendőri szerveknek hajózási baleset, tüzeset, zátonyra futás, lékesedés, süllyedés vagy más káreset észlelése esetén segítséget kell nyújtani a kár elhárítása, a sérült személyek orvosi ellátása, a veszélyhelyzetben levő személyek mentése, valamint a hajóút felszabadítása érdekében.

2000. évi XLII. törvény a Víziközlekedésről

„64.§ (1) Ha az úszólétesítmény vezetője tudomást szerez arról, hogy a vízen emberélet került veszélybe (...) köteles segítséget nyújtani.”

30/2003. (III.18.) Kormány rendelet a vízi közlekedés korlátozásáról... A vízi mentőszolgálatra vonatkozó szabályok

....A vízi mentőszolgálat mentőmotorosként csak annak minősített motoros vízijárművet használhat.

...csak az Országos Mentőszolgálatnak vagy saját figyelőszolgálatának riasztására közlekedhet.

... vízirendészet....dönt az esemény kezelésének további módjáról.

... megelőző tevékenységnél kizárólag a rendőrség.... engedélye alapján közlekedhetnek

...mentésben vagy megelőző tevékenységben, kizárólag arra kiképzett egyesületi tag, orvos, hivatásos hajós vagy tengerész képesítéssel rendelkező személy vehet részt.”

1993. évi XL törvény a Magyar Vöröskeresztről

...természeti vagy más katasztrófa helyzet esetén a rászorultakat felkutatja....segélycsapatokat működtet.

...eltűnt személyek felkutatására keresőszolgálatot működtet.

...a rendelkezésre álló eszközökkel élet- és egészségvédelmet lát el.

1/2003.(I. 9.) BM rendelet a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének szabályairól

373. A műszaki mentés természeti csapás, baleset,... által előidézett veszélyhelyzet során az emberélet, a testi épség... védelme érdekében a tűzoltóság részéről - a rendelkezésre álló, illetőleg az általa igénybe vett eszközökkel - végzett elsődleges beavatkozási tevékenység. Így különösen...

373.3 a természetes vizekben (folyó és álló vizekben) bekövetkezett balesetknél,

373.8 a természeti csapásoknál (árvíz, belvíz, vihar okozta károk...), az élet- és a vagyonmentés, valamint az alapvető élet- és vagyonbiztonság érdekében a tűzoltóság működése.

375. A műszaki mentés során végrehajtandó főbb feladatok

375.1 az életmentés;

375.2 a közvetett és közvetlen élet- és balesetveszély elhárítása;

377. A tűzoltóság a műszaki mentési tevékenységet az alábbi szervezeti keretek között végezheti

377.1 önállóan (saját készenléti állományával és technikai eszközeivel),

377.2 együttműködve más szervekkel, szervezetekkel mellérendeltségi viszonyban,

377.3 együttműködve más szervekkel, szervezetekkel, tűzoltói irányítással.

1999. évi LXXIV. törvény a katasztrófák elleni védekezés...

e) Katasztrófa: állapot vagy helyzet (pl. természeti...), amely emberek életét, egészségét.... olyan módon vagy mértékben veszélyezteti, károsítja, hogy a kár megelőzése, elhárítása vagy a következmények felszámolása meghaladja az erre rendelt szervezetek előírt... lehetőségeit és különleges intézkedések bevezetését, valamint az önkormányzatok és az állami szervek folyamatos...együttműködését... igényli.

A védekezés anyagi fedezetének biztosítása

46. § Az állami szervek, a védelmi bizottságok, valamint a katasztrófavédelemre kijelölt szervezetek felkészülésének, katasztrófa elleni védekezésének költségeit az állam viseli.

48. § (1) Az állami költségvetésből kell megtéríteni a végrehajtásba bevont szervek és szervezetek katasztrófa elleni védekezéssel összefüggő költségeit.

Felhatalmazás

53. § Felhatalmazást kapnak az illetékes miniszterek, hogy rendeletben szabályozzák:

c) a katasztrófavédelemben résztvevők kijelölését, feladataikat, felkészítésük és működtetésük feltételeit...

A 273/2001. (XII. 21.) Korm. számú rendelet a természetes vizeken kijelölt fürdőhelyek üzemeltetéséről

...az üzemeltető köteles...biztosítani:

- vízi mentésben jártas úszómesteri ügyeletet,
- 1000 fő/nap átlagos vendégszám esetén elsősegélynyújtó helyet és legalább egy, mentőtiszti képesítéssel rendelkező személy vagy orvos jelenlétét, aki az OMSZ oxyológiai tanfolyamát elvégezte...és az előírt gyakorlatot teljesítette,
- elsősegély felszereléseket és kötszereket, azok elérhetőségét és pótlását

4. Rövidítések

OMSZ – Országos Mentőszolgálat

OMeSz – Országos Meteorológiai Szolgálat

OKF- Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság

ORFK – Országos Rendőr-főkapitányság

OPSZ – Országos Polgárőr Szövetség

SMKIG – Somogy Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság

VMSZ – Vízimentők Magyarországi Szakszolgálata Egyesület

RSOE – Rádiós Segélyhívó és Infokommunikációs Országos Egyesület (Az OKF szerződött szakszolgálati partnere)

BVRK – Balatoni Vízirendészeti Rendőrkapitányság

VKB – Vízbiztonsági Koordinációs Bizottság

BFT – Balatoni Fejlesztési Tanács

BIFÜ – Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Kht.

BRIB – Balatoni Regionális Idegenforgalmi Bizottság

BSZ – Balaton Szövetség

KTT – Közbiztonsági Tanácsadó Testület

MVSZ – Magyar Vitorlás Szövetség

VKB – Vízbiztonsági Koordinációs Bizottság